

Nr 349.

Godkänd av första kammaren den 19 juni 1943.

Godkänd av andra kammaren den 19 juni 1943.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmänna vägar m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(Andra särskilda utskottets utlåtande nr 2.)

Till KONUNGEN.

Genom en den 30 april 1943 dagtecknad proposition, nr 223, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll,

dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om allmänna vägar;
- 2) lag om ändring i vissa delar av stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142);
- 3) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 8 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom;
- 4) lag om ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;
- 5) lag om vad iakttagas skall i anledning av kronans övertagande av den allmänna väghållningen på landet; samt
- 6) lag om vägnämnder, länsvägnämnder och riksvägnämnd;

dels föreslagit riksdagen att godkänna vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om statsbidrag till väg- och gatuhållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare; samt

- 2) förordning om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m.;

dels ock anhållit om riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till stadga angående behandlingen av vissa vägfrågor (vägstadga).

I samband med propositionen har riksdagen till behandling förehafvt trettio i anledning av propositionen inom riksdagen väckta motioner.

I ärendet har andra särskilda utskottet avgivit utlåtande nr 2, vilket härvid fogas. Riksdagen har godkänt utskottets utlåtande utom i vad detsamma avser rubriken till samt 1 § andra stycket samt 25 och 26 §§ i det av utskottet förordade förslaget till lag om vägnämnder, länsvägnämnder och riksvägnämnd. Riksdagen, som sålunda godkänt 1 § första stycket, 2—24 och 27—33 §§ i sistnämnda lagförslag, har med bifall till vad härutinnan yrkats i reservation av herr Heiding m. fl. för sin del beslutat dels att 1 § andra stycket samt 25 och 26 §§ i nyssnämnda förslag skola utgå, dels ock att rubriken till ifrågavarande lag skall hava följande lydelse: »Lag om vägnämnder och länsvägnämnder.»

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen, som funnit vissa ändringar böra vidtagas i de genom Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda författningsförslagen, beslutat

dels för sin del antaga de av utskottet förordade förslagen till

- 1) lag om allmänna vägar;
- 2) lag om ändring i vissa delar av stadsplanlagen den 29 maj 1931 (nr 142);
- 3) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 8 § lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom;
- 4) lag om ändring av vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;
- 5) lag om vad iakttagas skall i anledning av kronans övertagande av den allmänna väghållningen på landet;

dels för sin del antaga det förslag till lag om vägnämnder och länsvägnämnder, som bilägges denna skrivelse,

dels uttala, att stadgan angående behandlingen av vissa vägfrågor (vägstadga) bör givas en lydelse i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit,

dels ock för sin del godkänna de av utskottet förordade förslagen till

- 1) förordning om statsbidrag till väg- och gatuhållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare; samt
- 2) förordning om statsbidrag till städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, för tillhandahållande av mark för allmän väg m. m.

Stockholm den 19 juni 1943.

Med undersåtlig vördnad.

Bilaga till riksdagens skrivelse nr 349.

F ö r s l a g

till

lag om vägnämnder och länsvägnämnder.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I varje län skola finnas vägnämnder och en länsvägnämnd för att i vägfrågor företräda de lokala vägintressena på landet och i de städer, där kronan är väghållare.

Om vägnämnd.

2 §.

Vägnämnd har till uppgift att verka för att vägbehoven inom nämndens område på bästa sätt tillgodoses.

I sådant hänseende har nämnden bland annat att avgiva av Konungen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelsen eller vägförvaltningen i länet infortrade yttranden i frågor om byggañde av allmän väg, förändring av enskild väg till allmän, inrättande av särskild vinterväg och indragning av allmän väg samt att i övrigt fullgöra vad enligt denna lag eller särskild författning ankommer på vägnämnden.

Vägnämnd äger jämväl i övrigt framställa förslag i frågor rörande vägväsendet och vägtrafiken inom nämndens område samt må hos Konungen anföra besvär över beslut, som meddelats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller länsstyrelsen.

3 §.

Vägnämndernas områden bestämmas av Konungen. Därvid iakttages, att delar av samma kommun icke förläggas till olika vägnämndsområden inom länet samt att sådant område icke må omfatta kommuner inom skilda län.

4 §.

Vägnämnd skall bestå av fem ledamöter. Ledamöter jämte suppleanter för dem väljas, om vägnämndsområdet utgöres av endast en kommun, av dennas fullmäktige och eljest av ombud för de i området ingående kommunerna.

5 §.

Ombuden jämte suppleanter för dem väljas av kommunalfullmäktige eller stadsfullmäktige eller, där kommunalfullmäktige icke finnas, å kommunalstämma. Sker valet å kommunalstämma, äge envar, som är röstberättigad i

kommunens allmänna angelägenheter, rösträtt. Varje röstande äge en röst. Vid lika rösttal skilje lotten.

Val av ombud förrättas under tiden från och med den 1 oktober till och med den 15 november.

Antalet ombud bestämmes i förhållande till folkmängden sålunda, att envar kommun utser ett ombud för varje påbörjat befolkningstal av 2,000 eller det lägre tal, som må erfordras för att antalet ombud för hela vägnämndsområdet skall uppgå till minst 10.

Det ankommer på länsstyrelsen att i god tid före valet fastställa antalet ombud för envar kommun.

Varje kommun utser suppleanter till lika antal som ombud.

Val av ombud jämte suppleanter skall i kommun, som utser två eller flera ombud, vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvarar det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal ombud valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant val är särskilt stadgat. Sker ej valet proportionellt, skall bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas.

Valbar till ombud eller suppleant för ombud är en var inom vägnämndens område boende man eller kvinna, som äger utöva rösträtt å kommunalstämma. I avseende å obehörighet såsom ombud skall vad om ordförande i kommunalstämma är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Ej må annan avsäga sig uppdraget att vara ombud eller suppleant för sådan än den, som av ämbete eller tjänst är hindrad att fullgöra uppdraget eller fyllt sextio år.

Ombud och suppleanter för dem väljas för fyra år, räknat från den 16 november det år, då valet skedde. Avgår ombud före utgången av nämnda tid, inkallas den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda. Där så erfordras, anställles fyllnadsval för den återstående delen av tjänstgöringstiden.

Underrättelse om val av ombud och suppleanter för dem, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

6 §.

Beträffande vägnämndsområde, som består av mer än en kommun, utsätter länsstyrelsen med iakttagande av vad i 9 § stadgas dag och tid för val av ledamöter jämte suppleanter i vägnämnden samt kallar ombuden till valförrättningen. Länsstyrelsen skall tillika bland ombuden utse en att leda förhandlingarna, till dess ordförande valts, samt tillställa den sålunda utsedde uppgift om varje i vägnämndsområdet ingående kommuns rösttal enligt den kommunala röstlängden.

Inträffar för ombud sådant hinder, att han ej kan inställa sig vid valförrättningen, åligger det honom att anmoda den närmast i ordningen varande suppleanten att infinna sig vid förrättningen. Är även denne hindrad, har han att anmoda den närmast därefter tjänstgöringsskyldige.

Valet må icke företagas, med mindre ombud med sammanlagt mer än två tredjedelar av vägnämndsområdets rösttal äro tillstädes.

Valförhandlingarna ledas av en ordförande, som utses av ombuden.

Ombud för kommun, som utsett allenast ett ombud, röstar vid valet för kommunens hela rösttal enligt den kommunala röstlängden. Det rösttal, som tillkommer ombud för annan kommun, bestämmes sålunda, att kommunens hela rösttal delas med siffran för antalet av kommunen utsedda ombud.

7 §.

Val av vägnämndsledamöter och suppleanter för dem skall vara proportionellt, därest det begäres av väljande med sammanlagt minst så många röster, som motsvarar det tal vilket erhålles, om samtliga väljandes rösttal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val skall gälla vad om proportionellt val å kommunalstämma är stadgat, i den mån avvikelse icke betingas av bestämmelsen i 6 § om röstvärdets beräkning. Sker ej valet proportionellt, skall bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas.

8 §.

I avseende å valbarhet och obehörighet skall vad i 5 § är stadgat angående ombud äga motsvarande tillämpning beträffande ledamot och suppleant i vägnämnden.

Ämbets- eller tjänsteman i länsstyrelsen eller vägförvaltningen må icke vara ledamot eller suppleant i vägnämnden.

Ej må annan avsäga sig uppdraget att vara ledamot eller suppleant i vägnämnden än den, som av ämbete eller tjänst är hindrad att fullgöra uppdraget eller fyllt sextio år eller eljest uppgiver hinder, vilket godkännes av vägnämnden, eller ock vid valet den som under de senaste fyra åren, det år valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom ledamot i vägnämnd.

9 §.

Ledamöter och suppleanter i vägnämnden väljas för fyra år, räknat från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förättas i december månad det år, då val av ombud ägde rum.

Avgår ledamot, inträder såsom ledamot för den återstående tjänstgöringstiden den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda. Där så erfordras, anställles fyllnadsval för sistnämnda tid.

10 §.

Ombuden skola i samband med valet av ledamöter i vägnämnden utse någon av dem att vara sammankallande och att leda nämndens förhandlingar, intill dess ordförande valts.

11 §.

Vägnämnden utser inom sig ordförande och vice ordförande att tjänstgöra den tid, för vilken de blivit utsedda till ledamöter.

12 §.

Underrättelser om val av vägnämnd och sammankallande ledamot så ock av ordförande och vice ordförande i sådan nämnd skola, med angivande av de valdas namn och postadress, ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna.

13 §.

Vägnämnden sammanträder å det ställe och å de tider nämnden bestämmer och dessutom så ofta ordföranden finner det nödigt ävensom då länsstyrelsen därom förordnar eller minst två ledamöter för uppgivet ändamål göra framställning därom. Om utsatt sammanträde skall meddelande ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

Vid vägnämndens sammanträden äga landshövdingen och vägdirektören eller den, någon av dem i sitt ställe förordnar, vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

Om vägnämndens ordförande därom framställer begäran, skall vägdirektören eller, om denne av tjänstegöromål är förhindrad, av honom utsedd annan tjänsteman vid vägförvaltningen närvara vid sammanträde för att tillhandagå med upplysningar.

14 §.

Suppleanterna i vägnämnden böra i den mellan dem bestämda ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot.

Suppleant vare obetaget att även eljest närvara vid nämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

15 §.

Vägnämnden må ej handlägga ärende, såvida icke minst tre av ledamöterna äro tillstädes.

Ledamot eller till tjänstgöring kallad suppleant, som utan anmält, av nämnden godkänt hinder uteblir från sammanträde, skall böta till kronan fem kronor och dubbelt så mycket, om sammanträdet måste i anseende till de närvarandes fåtalighet inställas eller upplösas.

16 §.

Omröstning inom vägnämnden skall ske öppet, där ej vid val slutet omröstning begäres. Utgången bestämmes genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, skiljer vid val lotten mellan

lika rösttal men blir i övriga fall den mening beslut, som ordföranden biträder.

17 §.

Vid vägnämndens sammanträde skall ordföranden föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Justering av protokollet verkställas av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av nämnden utsedda närvarande ledamöter. Justering må ock verkställas av nämnden antingen genast eller vid nästa sammanträde. Avskrift av justerat protokoll skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av vägnämndens protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

18 §.

Ordföranden åligger att ombesörja vägnämndens skriftväxling, mottaga alla till nämnden ställda framställningar, vårda nämndens handlingar och hålla register över dem.

19 §.

För sitt arbete åtnjuter envar av vägnämndens ledamöter gottgörelse av statsmedel med aderton kronor för sammanträdesdag. Ordföranden åtnjuter härutöver ett årligt arvode av tvåhundra kronor. Ordföranden är tillika berättigad till ersättning av statsmedel för renskrivning, porton och andra för uppdragets fullgörande nödiga omkostnader för vägnämnden. Ersättning må ej utgå för arvode till biträde, som må hava av ordföranden anlåtats vid protokollsföring.

Ordföranden och annan ledamot av nämnden äga för resa, som påkallats av uppdraget, av statsmedel åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. För dag, då dagarvode åtnjutes, må likväl ej beräknas traktamentsersättning.

Räkning å dagarvoden samt resekostnads- och traktamentsersättning skall vara attesterad av ordföranden.

Om länsvägnämnd.

20 §.

Länsvägnämnd har till uppgift att verka för att vägfrågor, som äro gemensamma för flera eller alla vägnämndsområdena inom länet, erhålla den för hela länet ändamålsenligaste lösningen.

Länsvägnämnd har bland annat att avgiva av Konungen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelsen eller vägförvaltningen i länet infordrat yttrande samt att i övrigt fullgöra vad enligt denna lag eller särskild författning ankommer på nämnden.

Länsvägnämnden må hos Konungen anföra besvär över beslut, som meddelats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller länsstyrelsen.

21 §.

Ledamöterna i länsvägnämnden utses av länsstyrelsen samt skogsvårdsstyrelsen (skogsvårdsstyrelserna) och vägnämnderna i länet så, att länsstyrelsen förordnar två ledamöter samt skogsvårdsstyrelsen (envar av skogsvårdsstyrelserna) och varje vägnämnd en ledamot, dock att vägnämnd i Gotlands län utser två ledamöter. För varje ledamot utses i enahanda ordning en suppleant.

Av de ledamöter, som förordnas av länsstyrelsen, skall en vara representant för städerna i länet. Vägnämnd må till ledamot i länsvägnämnd och suppleant för denne endast välja den, som vid valet är ledamot i vägnämnd. Av skogsvårdsstyrelse utsedd ledamot i länsvägnämnd skall vara förfaren i skogsbruk och väl förtrogen med skogsförhållandena inom länet.

I avseende å valbarhet i övrigt, obehörighet och rätt att avsäga sig uppdrag skall vad i 8 § är stadgat äga motsvarande tillämpning beträffande ledamot och suppleant i länsvägnämnden.

22 §.

Ledamöter och suppleanter i länsvägnämnd utses under januari eller februari månad året näst efter det, varunder val av ledamöter i vägnämnd ägt rum, för en tid av fyra år, räknat från den 1 mars det år, förordnandet eller valet skedde. Avgår ledamot, inträder för den återstående tjänstgöringstiden den för honom utsedde suppleanten såsom ledamot. Där så erfordras, förordnas ny ledamot eller anställles fyllnadsval för sistnämnda tid.

23 §.

Länsstyrelsen förordnar någon av dem, som utsetts till ledamöter i länsvägnämnden, att vara sammankallande och att leda nämndens förhandlingar, intill dess ordförande valts.

24 §.

Vad i 8, 11 och 12 §§, 13 § andra och tredje styckena, 14 §, 15 § andra stycket och 16—19 §§ är stadgat skall äga motsvarande tillämpning med avseende å länsvägnämnd.

Länsvägnämnden sammanträder å det ställe och de tider nämnden bestämmer och dessutom så ofta ordföranden finner det nödigt ävensom då länsstyrelsen därom förordnar eller minst halva antalet av nämndens ledamöter för uppgivet ändamål gör framställning därom. Om utsatt sammanträde skall meddelande ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

Länsvägnämnden må ej handlägga ärende, såvida icke minst halva antalet ledamöter är tillstädes.

Om besvär.

25 §.

Menar någon, att val, som förrättats av ombud, vägnämnd eller länsvägnämnd, eller annat beslut, som meddelats av vägnämnd eller länsvägnämnd, icke tillkommit i laga ordning eller står i strid mot allmän lag eller författning, äge han däröver anföra besvär.

Besvären skola, jämte protokoll rörande valet eller beslutet samt i förekommande fall bevis om dagen då justering av protokollet ägde rum, ingivas till länsstyrelsen inom trettio dagar, räknade, vid besvär över val av ledamot eller suppleant i vägnämnd, från det valet skedde och eljest från den dag, då protokollet rörande valet eller beslutet justerades.

26 §.

Utan hinder av förd klagan skall val eller beslut lända till efterrättelse, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

27 §.

Över länsstyrelsens beslut må klagan hos Konungen föras i den ordning, som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

Övergångsbestämmelser.

28 §.

Denna lag skall, såvitt ej nedan annorlunda stadgas, träda i kraft den 1 januari 1944.

29 §.

Val av ombud och suppleanter för dem förrättas första gången under oktober månad 1943. Länsstyrelsen skall dessförinnan bestämma det antal ombud och suppleanter, som var kommun skall utse.

Ombuden och suppleanterna väljas första gången för tiden från och med den 1 november 1943 till och med den 15 november 1947.

30 §.

Val av ledamöter i vägnämnd och suppleanter för dem skall första gången äga rum under förra hälften av november månad 1943 samt avse tiden från och med den 16 november 1943 till och med utgången av år 1947.

31 §.

Val av ledamöter i länsvägnämnd och suppleanter för dem skall första gången äga rum under senare hälften av november månad 1943 samt avse tiden från och med den 1 december 1943 till och med utgången av februari månad 1948.